

svarende til forslaget i betænkningen. Denne undersøgelse er nærmere omtalt nedenfor i afsnit 8.

Lovforslaget er udarbejdet på grundlag af forslaget i betænkningen, høringssvarene over betænkningen og resultatet af den nævnte undersøgelse af de økonomiske konsekvenser af forslaget i betænkningen.

3. Gældende ret

3.1. *Dansk rets almindelige regler om erstatningsansvar* er ikke lovfæstet, men fastlagt i retspraksis. Efter disse almindelige regler er hovedbetingelsen for at pålægge en skadevolder ansvar for en indtruffet skade, at der foreligger et såkaldt ansvarsgrundlag.

Efter dansk rets almindelige hovedregel om ansvarsgrundlaget, *culpareglen*, ifalder en skadevolder ansvar for den skade, som han forvolder ved en uforvarlig adfærd, der kan tilregnes ham som forsætlig eller uagtsom.

De almindelige regler om erstatningsansvar i dansk retspraksis er dog ikke udelukkende baseret på *culpareglen*.

I retspraksis er ansvaret i visse tilfælde skærpet i form af et såkaldt culpaansvar med omvendt bevisbyrde (*»presumptionsansvar«*). I sådanne tilfælde pålægges skadevolderen ansvar, medmindre han kan bevise, at skaden ikke skyldes en uforvarlig adfærd, der kan tilregnes ham som forsætlig eller uagtsom. I helt særlige tilfælde har retspraksis endvidere gennemført en ansvarsskærpelse ved pålæggelse af *objektivt ansvar*. Ved objektivt ansvar er skadevolderen ansvarlig for den skade, han har forvoldt, uanset om skadens indtræden kan tilregnes ham som forsætlig eller uagtsom.

Pålæggelse af erstatningsansvar forudsætter endvidere, at en række andre betingelser er opfyldt.

Det kræves bl.a., at der foreligger årsagssammenhæng mellem den skadevoldende handling (eller undladelse) og den indtrådte skade, at den indtrådte skade er et typisk udslag af den skadevoldende handling *»farlige«* egenskaber (adækvansbetingelsen), at der er lidt et økonomisk tab, og at skaden har ramt en person og en interesse, der er beskyttet af erstatningsreglerne.

Efter dansk rets almindelige ulovfæstede erstatningsregler er der nogle omstændigheder, der kan føre til nedsættelse eller bortfald af erstatning. Det drejer sig f.eks. om medvirken i form af egen skyld fra skadelidtes side og om skadelidtes tilsidesættelse af sin tabsbegrænsningspligt.

3.2. Lovgivningen indeholder ikke almindelige regler om *erstatningsansvar for miljøskader*, herunder heller ikke om *ansvarsgrundlaget*. På forskellige enkeltområder er der i lovgivningen fastsat regler om objektivt ansvar for skader. Det gælder bl.a. inden for transportområdet. Som eksempler kan nævnes søloven, færdselsloven, luftfartsloven og jernbaneerstatningsloven, der alle indeholder regler om objektivt ansvar for nærmere angivne skader. Uden for transportområdet kan nævnes vandforsyningsloven, atomskadeerstatningsloven og produktansvarsloven, der på tilsvarende måde indeholder regler om objektivt ansvar for nærmere angivne skader. Hvis der indtræder en miljøskade, som er omfattet af en af de nævnte love, vil skadelidte således kunne kræve erstatning på objektivt grundlag fra skadevolderen.

Det er karakteristisk, at den almindelige miljøretlige lovgivning ikke indeholder nærmere regler om erstatning for miljøskader. Retstilstanden angående erstatning for miljøskader er i stedet fastlagt i retspraksis. En gennemgang af denne praksis er foretaget i Miljøerstatningsudvalgets betænkning, s. 30-55.

Efter retspraksis skal grundejerens ansvar for miljøskader i almindelighed vurderes efter *culpareglen*. Dette gælder for omkostninger til at afværge, begrænse eller fjerne forurening, ikke alene på grundejerens egen grund, men også på fremmed grund. Person- og tingsskade eller andet formuetab i øvrigt, som er forvoldt af grundejere eller andre, skal som udgangspunkt ligeledes erstattes efter *culpareglen*. Der kan herved henvises til gennemgangen i betænkningen, s. 30-48.

På visse særlige områder har domstolene imidlertid ud fra driftsrisiko- og påregnelighedssynspunkter statueret, at der gælder et objektivt ansvar. Det gælder med hensyn til bygherrens ansvar for skader, der forvoldes ved piloteringer og udgravninger. Det gælder endvidere for skader, der forvoldes ved brud på forsyningsledninger. Det gælder endelig i særlige tilfælde for arbejdsgiverens erstatningsansvar for arbejdsskader. Der henvises i det hele til gennemgangen i betænkningen, s. 48-55.

3.3. I lovgivningen er der som nævnt ikke fastsat almindelige regler om ansvarsgrundlaget for forvoldelse af miljøskader. Lovgivningen indeholder heller ikke almindelige regler om pligt til at tegne *ansvarsforsikring* til dækning af skadevolders ansvar for miljøskader.

Forsikringspligt findes imidlertid på forskellige – men ikke alle – enkeltområder, hvor der er lovregler om objektivt ansvar. Således er der f.eks. pligt til at tegne forsikring til dækning af erstatningsansvaret efter færdselsloven og atomskadeerstatningsloven.